

Przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 ródlika Wzgórz Sokólskich PLH200026 poczwarówki

**Opracowanie i fotografie:
Łukasz Krajewski**

**Instytut Technologiczno-
Przyrodniczy w Falentach**

PLH200026 ródlika Wzgórz Sokolskich

PLH200026 źródła Wzgórz Sokolskich

PLH200026 ródłiska Wzgórz Sokólskich

- gatunki zwierząt będące przedmiotami ochrony, SDF

Gatunki			Populacja na obszarze							Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
I	1014	Vertigo angustior			p	50000				M	C	B	B	B
I	1013	Vertigo geyeri			p	10000				M	C	A	B	A
I	1016	Vertigo moulinsiana			p	1000				M	C	C	C	C

Gatunki zwierząt wymienione w SDF, stanowiące przedmioty ochrony (kategorie A-C):

- ptaki – 0
- ssaki – 0
- płazy i gady – 0
- ryby - 0
- bezkręgowce – 3 (poczwarówka: zwłoka, Geyera i jajowata)
- razem: **3 gatunki**

Wyniki inwentaryzacji – raport z roku 2011

nr stan	nazwa stanowiska	miejsowość	gatunek	Liczebność os/m ²	data	X	Y
1	Kopuła 2	Bieniowce	Vertigo angustior	64	5 X 2011	53°38.061'	23°28.714'
1a	Kopuła 2	Bieniowce	Vertigo geyeri	16	5 X 2011	53°38.061'	23°28.714'
1b	Kopuła 2	Bieniowce	Vertigo angustior	64	5 X 2011	53°38.061'	23°28.714'
2	Kopuła 1	Bieniowce	Vertigo angustior	144	5 X 2011	53°37.963'	23°28.646'
2a	Kopuła 1	Bieniowce	Vertigo geyeri	48	5 X 2011	53°37.963'	23°28.646'
3	Wysięk	Sidra	Vertigo angustior	96	5 X 2011	53°31.967'	23°26.706'
4	Źródło Biebrzy L	Nowy Dwór	Vertigo geyeri	32	5 X 2011	53°38.416'	23°32.926'
4a	Źródło Biebrzy L	Nowy Dwór	Vertigo angustior	128	5 X 2011	53°38.416'	23°32.926'
4b	Źródło Biebrzy L	Nowy Dwór	Vertigo moulinsiana	16	5 X 2011	53°38.416'	23°32.926'
5	Źródło Biebrzy P	Nowy Dwór	Vertigo geyeri	32	5 X 2011	53°38.427'	23°32.921'

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

1013 *Vertigo geyeri* poczwarówka Geyera

1013 *Vertigo geyeri* poczwarówka Geyera

1013 Vertigo geyeri poczwarówka Geyera

- krótka charakterystyka gatunku

- gatunek jest reliktem glacialnym, na obecnych stanowiskach utrzymuje się od tysięcy lat (podobnie jak jego siedliska), występuje głównie w NE Polsce oraz w Karpatach (gatunek borealno-górski), w ostoi występuje znaczna część krajowej populacji gatunku
- ma znikomą zdolność zajmowania nowych stanowisk – dotychczas nie opisano sposobu rozprzestrzeniania się tych limaków
- wymaga niezmiennego uwilgotnienia podłoża, związanego ze stabilnymi wysiłekami, strefami różliskowymi z wytrącającym się w głąb wapnia (chronione w ostoi siedliska 7220, 7230), niezbędnym do budowy muszli; są to zwykle porośnięte niskimi turzycami i mchami brunatnymi obszary młak

1014 *Vertigo angustior* poczwarówka zwona

1014 *Vertigo angustior* poczwarówka zw. ona

1014 *Vertigo angustior* poczwarówka zw. ona charakterystyka gatunku

- gatunek o wyrażeniu nie szerszej skali ekologicznej od pozostałych poczwarówek ujętych w Dyrektywie Siedliskowej, najbardziej rozprzestrzeniony w skali kraju (ponad 100 stanowisk), niemniej także wymaga obszarów stale podmokłych i bogatych w jony wapnia
- poza mechowiskami i ródlikami występuje także w turzycowiskach, słonoroślach oraz niektórych postaciach łąk wilgotnych, nawet o charakterze ziołoroślowym, zawsze jednak o charakterze otwartym, bezleśnym
- najliczniejszy gatunek poczwarówki w ostoi, lecz w skali kraju ostoja nie ma dla gatunku takiego znaczenia, jak dla poczwarówki Geyera

1016 *Vertigo moulinsiana* poczwarówka jajowata

1016 *Vertigo moulinsiana* poczwarówka jajowata

1016 Vertigo moulinsiana poczwarówka jajowata

charakterystyka gatunku

- najwi ksza z krajowych poczwarówek (osiaga niemal 3 mm długo ci)
- w przeciwie stwie do pozostałych poczwarówek znosi okresowe podtapianie siedliska (nieco mniej stabilne uwodnienie)
- gatunek o znacznych wahaniach liczebno ci populacji, tak e bez uchwytnych zmian siedliskowych, co utrudnia ocen liczebno ci gatunku
- gatunek zwi zany z siedliskami wapiennymi o wysokim poziomie wód gruntowych (optimum 0,25 m), st d poza mechowiskami wyst puje tak e w obr bie szuwarów wielkoturzycowych, a nawet trzcinowych i mannowych

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

Główne wskaźniki oceny populacji poczwarów *Vertigo* spp.

- zagęszczenie populacji (liczba osobników na metr kwadratowy siedliska, ekstrapolowany z mniejszych prób)
- struktura wiekowa – czy występują osobniki młodociane, czy tylko dorosłe, możliwa do określenia jedynie sezonowo (lato);
- izolacja przestrzenna – stanowiska znajdują się w obrębie zwartego zasięgu gatunku, na jego skraju, czy są izolowane

Główne wskaźniki oceny siedliska poczwarówek *Vertigo* spp.

- powierzchnia potencjalnego siedliska, dogodnego dla gatunku
- struktura gatunkowa i jakość ciowa populacji limaków występujących razem z danymi poczwarówkami (czy są to typowe gatunki, także rzadkie, czy też pospolite i o szerokich wymaganiach ekologicznych)
- stopień zarostności (w jakim stopniu siedlisko ma charakter otwarty, czy krzewy i drzewa zarastają znacząco siedlisko)
- stopień wilgotności (nieco różnic wartości optymalne dla poszczególnych gatunków)
- fragmentacja (czy siedlisko występuje w postaci rozległych płatów, czy niewielkich izolowanych od siebie części)

Główne zagrożenia dla właściwego stanu ochrony poczwarówek *Vertigo* spp.

- melioracje odwadniające, które powodują z jednej strony osuszanie siedliska, a jednocześnie nie wiążą wilgotności
- zarastanie siedlisk otwartych przez roślinność krzewiastą (głównie w wyniku zaprzestania ekstensywnego użytkowania, ale także osuszania)
- przełykanie siedlisk, skutkujące zanikiem zbiorowisk mszystych i niskoturzycowych, optymalnych dla większości poczwarówek
- pobór wód gruntowych, skutkujący zmniejszeniem wydajności ród
- obudowa ród, niszcząca bezpośrednio otoczenie wypływów wód

wytrącanie się martwicy wapiennej na mchach

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

Dziękuj za uwag

mech ródlikowiec zmienny,
charakterystyczny dla wapiennych ródlik,
siedliska poczwarówek w ostoi